

Staten måste ta över hela kostnaden för permitterade medarbetare

Göteborgs-Posten den 17 april 2020

En naturkatastrof har drabbat så gott som alla världens ekonomier samtidigt. Coronapandemin kan inte karaktäriseras som något annat än just en naturkatastrof. Den som för två månader sedan var stolt ägare till ett framgångsrikt företag – till exempel en restaurang, en resebyrå eller ett hemtjänstföretag – kan på grund av denna naturkatastrof ha förlorat alla sina kunder. Detta har uppenbarligen inget med kvaliteten på företaget eller dess produkter att göra – naturkatastrofen har för närvarande helt utplånat efterfrågan.

Utan intäkter förblöder företaget snabbt, för ett tjänsteföretag som hyr sina lokaler och leasar sin utrustning men har kvar sina kostnader kan det egna kapitalet vara förbrukat på en till två månader. Då återstår bara betalningsinställelse och konkurs. Det som tagit årtal att bygga upp sopas bort på några veckor.

För att fortfarande vara vid liv när naturkatastrofen klingat av försöker därför företagen att minska sina kostnader så snabbt som möjligt. I tjänstesektorn är löner nästan alltid den största kostnadsposten, vilket gör att människor friställs. Jobb och försörjningsmöjligheter har aldrig destruerats i den snabba takt som nu sker till följd av de åtgärder som vidtagits för att stoppa smittspridningen av covid-19. I USA med dess flexibla arbetsmarknad har 22 miljoner jobb försvunnit på fyra veckor. Pessimistiska prognoser pekar på att arbetslösheten kan passera 30 procent, vilket är värre än under trettiotaldepressionen.

Sverige är inte förskonat. Varslen och uppsägningarna accelererar som en följd av konkurser, rekonstruktioner och kostnadsneddragningar.

I regeringens alternativscenariot i vårpropositionen beräknas arbetslösheten stiga till 13 procent. Detta innebär att minst 400 000 jobb går förlorade, sannolikt handlar det om betydligt fler jobb då långtifrån alla som förlorar jobbet kommer att registreras som arbetslösa. Eftersom kommunernas och regionernas inkomster främst består av kommunalskatten på löneinkomster spiller minskad sysselsättning i den privata sektorn snabbt över på kommunsektorn som också måste varsla och säga upp anställda. Förlorade jobb av stor omfattning i den privata sektorn leder därför oundvikligen till väldiga neddragningar i vård, omsorg, skola, pensioner, arbetslöshetsersättningar och så vidare.

Men det måste inte gå så här illa. Ledande nationalekonomer är eniga om att det nu krävs omfattande stöd till livskraftiga företag så de tar sig igenom krisen. Detta kräver insatser på minst 100 miljarder kronor per månad i form av att staten helt tar över kostnaden för permitterade medarbetare men också att staten täcker stora delar av de helt eller delvis nedstängda företagens kostnader. Endast så kan vi undvika förödande massarbetslöshet. Statsminister Stefan Löfven har lovat att inte lämna företag och löntagare i sticket. Tyvärr är det just vad som sker genom alltför små, krångliga och senfärdiga stödinsatser. Detta gäller även efter det utökade permitteringsstödet som aviserats i vårbudgeten den 15 april.

I våra i våra nordiska grannländer har man insett hur stort behovet av stöd är och därför i en helt annan utsträckning än i Sverige vidtagit åtgärder för att säkerställa att arbetsplatser och försörjningsmöjligheter kommer att finnas kvar när pandemin är över. Exempelvis står staten i det socialdemokratiskt styrda Danmark för ersättningar för helt permitterade anställda på upp till cirka 33 000 kronor per månad och företag som tappat stora delar av sin försäljning får direkta stöd för att klara fasta utgifter. I Norge är 345 000 anställda redan heltidspermitterade och staten står för hela lönekostnaden upp till 50 000 kronor per månad.

För statens del handlar det inte om att ge gåvor till företagen utan om ett affärsmässigt beslut – att genom effektiva åtgärder säkra den framtida skattebasen, vilken finansierar den offentliga sektorns egna verksamheter och välfärdspolitiska insatser. Att den svenska regeringen är betydligt njuggare än regeringarna i våra grannländer är än mer förvånande med tanke på våra goda statsfinanser.

En delförklaring till detta kan vara att framför allt tjänstemannafacken, TCO och SACO, legat lågt när det gäller att kräva statliga insatser som bevarar företag under krisen. Deras krav handlar främst om bättre villkor för dem som blir arbetslösa snarare än stöd för att rädda jobben. Men utan rätt åtgärder i dag finns inga nya jobb imorgon.

För att öka trycket på regeringen måste nu även de fackliga organisationerna kräva att staten gör vad som krävs för att rädda livskraftiga företag och arbetsställen. Ur fackens synvinkel handlar det ju inte om pengar till företagen utan om att säkra medlemmarnas försörjning oavsett om de jobbar i privat eller offentlig sektor.

Det ligger i allas intresse att i grunden livskraftiga svenska företag överlever coronakrisen. Alternativet vore förödande för det svenska samhället i stort men alldeles särskilt för de stora grupper som redan innan krisen hade svårt att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden.

Magnus Henrekson